

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΡΙΤΣΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΟΛΥΜΠΟ

Ε' - ΣΤ' ΤΑΞΕΙΣ
2003 - 2004

*Όπου τελειώνει η στεριά, τα πέλαγα αρχινάνε.
Όπου τελειώνει ο ουρανός, τον Όλυμπο απαντάμε...*

Περιβαλλοντική Ομάδα

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν οι μαθητές της Ε'- Στ' Τάξης

Ε' Τάξη

Βύρος Κυριάκος
Γκίνα Βαγγελιώ
Γκίνας Βαγγέλης
Γκίνας Γιάννης
Δαλαμήτρα Αθανασία
Δαλαμήτρα Μαρία
Ζαρογιάννης Οδυσσέας
Καραμπατάκη Δήμητρα
Καρανικόλα Μαρία
Κιτσοπούλου Κατερίνα
Κούρτης Κώστας
Κωτούλης Διονύσης
Μπατζογιάννη Χρύσα
Παντζιάλας Διονύσης
Παπακώστας Θανάσης
Παπαστεργίου Διονύσης
Πατρή Δήμητρα
Παχή Βάσω
Πιτσιάβας Θανάσης
Ρέντζου Μαρία
Σαμαρά Κατερίνα
Τόκα Βάσω
Τόκα Γλύκα

Στ' Τάξη

Βύρος Γιώργος
Δαλαμήτρα Μαρία
Ζαχαριάδης Κωνσταντίνος
Καραγιώργος Θόδωρος
Καραμάνος Απόστολος
Καραμπατάκης Γιάννης
Καρανικόλα Μαρία

Καρανικόλα Πέρη
Κοντογιάννη Μαρία
Κυρτέγου Κατερίνα
Κωσταβέλης Κώστας
Κωτρούπτα Μαρία
Μπατζηκώστας Γιάννης
Μπέη Μιχαέλα
Ντόσης Γιάννης
Ξηρομερίτη Παρασκευή
Ξηρομερίτης Άρης
Πάτσια Αθανασία
Πιτσιάβα Ειρήνη
Τσιούχα Φανή

Οι υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί:
Σιδηρόπουλος Μιχάλης
Κατσιγιάννη Ντίνα

Πρόλογος

Η εργασία αυτή, είναι αποτέλεσμα μιας προσπάθειας που έγινε καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής περιόδου 2003-2004, στα πλαίσια της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης από τους μαθητές της Ε'- Στ' τάξης του Δημοτικού σχολείου Καρίτσας.

Έχει τίτλο «**Ανακαλύπτοντας τον Όλυμπο...**»

Με την εργασία αυτή οι μαθητές «ανακάλυψαν το βουνό», περπάτησαν τα μονοπάτια του, οσμίστηκαν τα αγριολούλουδά του, αγνάντεψαν τις κορυφές του. Έστησαν νοερά τις σκηνές τους στο οροπέδιο των Μουσών, άκουσαν τη λύρα του Ορφέα, τις ιστορίες του Κάκαλου, ζωγράφισαν στη σπηλιά του Ιθακήσιου.

«Εζησαν» στον Όλυμπο για αιώνες πολλούς.

Θεωρούμε ότι έχουμε ηθική υποχρέωση να προστατέψουμε το βουνό, να το αναδείξουμε σαν ένα φυσικό μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς.

Ελπίζουμε ότι η εργασία αυτή θα γίνει ένας μικρός οδηγός περιήγησης.

Καλή ξενάγηση!

Οι υπεύθυνοι δάσκαλοι της Περιβαλλοντικής Ομάδας

Σιδηρόπουλος Μιχάλης

Κατσιγιάννη Κωνσταντίνα

ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Η ανάγκη για επαφή των μαθητών με το γειτονικό περιβάλλον του Ολύμπου.

Υπάρχει εύκολη πρόσβαση στο πεδίο, η Καρίτσα βρίσκεται στους πρόποδες του Ολύμπου.

Το θέμα συνδέεται με πολλά γνωστικά αντικείμενα του Αναλυτικού Προγράμματος.

Ο Όλυμπος είναι ο πρώτος αναγνωρισμένος Εθνικός Δρυμός και συνδέεται άμεσα με τη ζωή των κατοίκων.

Είναι δυνατόν μέσα από την ενασχόληση με το συγκεκριμένο θέμα να γίνει σύνδεση του σχολείου με την τοπική κοινωνία.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Να γνωρίσουν οι μαθητές τη χλωρίδα και την πανίδα του Ολύμπου.

Να έρθουν σε επαφή με τις υπάρχουσες αναρριχητικές διαδρομές.

Να ερευνήσουν τους κινδύνους υποβάθμισης του ορεινού οικοσυστήματος και τις συνέπειες που έχει στο τοπικό περιβάλλον.

Να έχουν ενεργή συμμετοχή στην προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος.

Να κοινωνικοποιηθούν οι μαθητές μέσα από ομάδες και παιχνίδια ρόλων.

ΟΛΥΜΠΟΣ

Γενικά στοιχεία

Το ψηλότερο και μεγαλοπρεπέστερο βουνό της Ελλάδας.

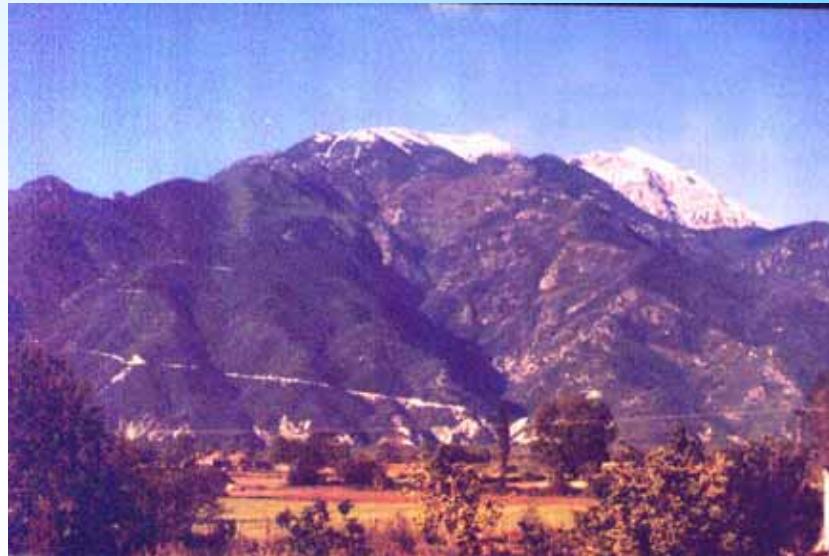
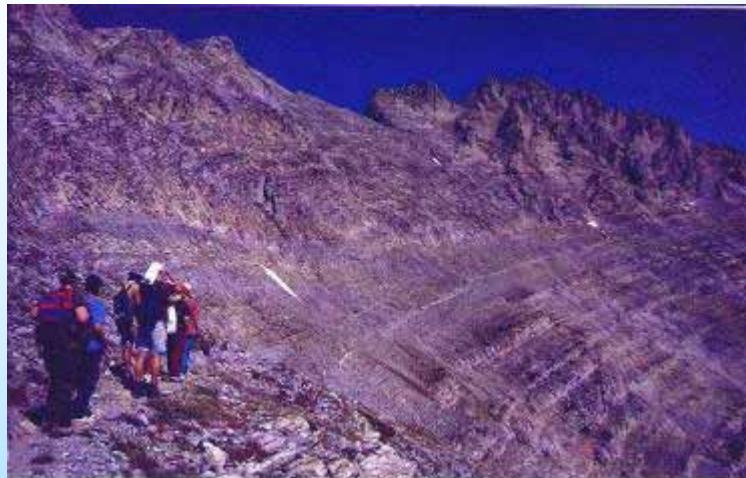
Χωρίζεται από την Όσσα (Κίσαβο) με τα Τέμπη και τον Πηνειό. Η έκτασή του υπολογίζεται σε 1.272 τ.χλμ. Βρίσκεται στα σύνορα των νομών Πιερίας και Λάρισας. Έχει μήκος 22 χλμ., πλάτος 24,5 χλμ. και περίμετρο 110 χλμ. περίπου. Η ψηλότερη κορυφή του, το Πάνθεο ή Μύτικας έχει ύψος 2.918 μ.

Ο Όλυμπος δε διαθέτει λίμνες, παρά μόνο λούτσες. Επίσης δεν υπάρχουν αξιόλογα σπήλαια. Είναι από τα νεότερα βουνά και η γέννησή του έγινε πιθανότατα κατά την Ήώκαινο υποπερίοδο πριν από 50.000.000 χρόνια.

Αποτελείται κυρίως από ασβεστόλιθους, λίγους μαρμαρυγιανούς σχιστόλιθους και ένα είδος φλύσχης 5

Κατά το τέλος της Πλειοκαίνου εποχής έγιναν οι τεκτονικές διαμορφώσεις των μεγάλων χαραδρών. Πριν από 500.000 χρόνια περίπου ολοκληρώθηκε η διάβρωση με τους σχηματισμούς των κορυφών.

Στις κορυφές του, η φαντασία των αρχαίων Ελλήνων τοποθέτησε την κατοικία των 12 θεών της αρχαιότητας.

Κάτω από τις κορυφές ήταν η κατοικία των Μουσών. Λατρεύονταν ως προστάτιδες των Καλών Τεχνών, που είχαν αναπτυχθεί σε υψηλό επίπεδο στις πιερικές ακτές του Ολύμπου.

Τυλιγμένος για χιλιάδες χρόνια στο μύθο του ο Όλυμπος, με την πολύμορφη και ευμετάβλητη γοητεία της φύσης του προσφέρει ένα θέαμα γεμάτο μεγαλείο σε όσους θελήσουν να τον επισκεφτούν.

Ονοματολογία

Το όνομα Όλυμπος πρέπει να ήταν γνωστό πριν από τον Όμηρο. Πρώτη φορά όμως το συναντούμε στον Όμηρο. Η ρίζα της λέξης είναι –λαμπ και επομένως το «Όλυμπος» ερμηνεύεται «ολόλαμπρος», «ολολαμπής», κάτι που λάμπει πάρα πολύ.

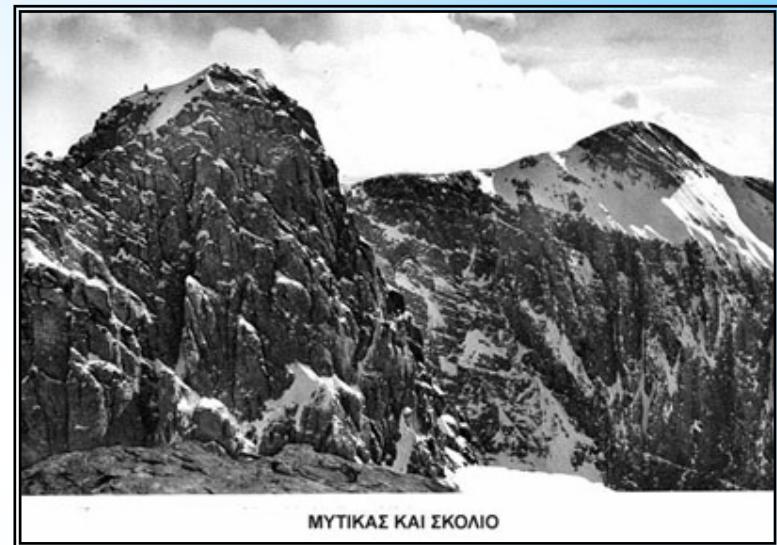
Ο ίδιος ο Όμηρος, αλλά και άλλοι ποιητές τον ταυτίζουν με τον ουρανό.

Ο ελληνικός λαός διατήρησε το όνομα του βουνού Όλυμπος αλλά και Έλυμπος.

Η αρχαιολόγος Ευτυχία Πουλάκη υποστηρίζει ότι η μορφή της λέξης έχει δείξει ότι πρόκειται για μια προελληνική λέξη που σημαίνει βουνό ή ουρανός. Γι' αυτό υπάρχει ακόμα – εκτός από τον θεϊκό Όλυμπο – Όλυμπος σε πολλά μέρη της Ελλάδας και στην Κύπρο, την Ιωνία, τη Βιθυνία, τη Λυκία.

Ο Άνω Όλυμπος ή κυρίως Όλυμπος είναι ακατοίκητος κι εδώ συναντούμε τις ψηλότερες κορφές: Μύτικας (2.198), Σκολιό (2.911) κ.ά.

Αντίθετα στον Κάτω Όλυμπο, όπου αφθονούν τα δάση και τα νερά, συναντούμε πολλά χωριά και κωμοπόλεις. .

Μυθολογία - Ιστορία

Το σχήμα του Ολύμπου, η πολύμορφη και ευμετάβλητη γοητεία της φύσης του, οι ψηλές κορυφές του, γεμάτες ομίχλη και χαμηλά σύννεφα που φέρνουν συχνά καταιγίδες, προκάλεσαν δέος και θαυμασμό στον προϊστορικό άνθρωπο που κατοίκησε στους πρόποδές του, όπου η αρχαιολογική σκαπάνη αποκαλύπτει σήμερα ευρήματα από οικισμούς της εποχής του σιδήρου.

Οι πρώτοι αυτοί κάτοικοι της περιοχής θα δημιουργήσουν τους θρύλους που αργότερα θα δώσουν το Δωδεκάθεο των Αρχαίων Ελλήνων.

Οι δώδεκα θεοί κατοικούν στα φαράγγια – στις πτυχές του Ολύμπου όπως τα αποκαλεί ο Όμηρος – όπου βρίσκονται και τα παλάτια τους.

Το Πάνθεον, ο σημερινός Μύτικας, είναι το σημείο συνάντησής τους, θέατρο των θυελλωδών συζητήσεών τους. Ο θρόνος του Δία (το σημερινό Στεφάνι), φιλοξενεί αποκλειστικά τον αρχηγό των θεών, το Δία. Από εκεί εξαπολύει τους κεραυνούς του. Ο Όλυμπος στην Ιλιάδα ονομάζεται μέγας, μακρύς, λαμπρός πολύδενδρος.

Στους πρόποδες, του Ολύμπου 5 χμ. από τη Θάλασσα, βρίσκεται το Δίον, η ιερή πόλη των Μακεδόνων, αφιερωμένη στο Δία και στους δώδεκα θεούς. Η ακμή του τοποθετείται ανάμεσα στον 5ο αιώνα π.Χ. και τον 5ο μ.Χ. αιώνα. Οι ανασκαφές που άρχισαν το 1928 και συνεχίζονται μέχρι σήμερα αποκάλυψαν πλούσια ευρήματα της μακεδονικής, ελληνιστικής και ρωμαϊκής εποχής.

Στους πρόποδες, του Ολύμπου 5 χμ. από τη θάλασσα, βρίσκεται το Δίον, η ιερή πόλη των Μακεδόνων, αφιερωμένη στο Δία και στους δώδεκα θεούς. Η ακμή του τοποθετείται ανάμεσα στον 5^ο αιώνα π.Χ. και τον 5^ο μ.Χ. αιώνα. Οι ανασκαφές που άρχισαν το 1928 και συνεχίζονται μέχρι σήμερα αποκάλυψαν πλούσια ευρήματα της μακεδονικής, ελληνιστικής και ρωμαϊκής εποχής.

Η Πίμπλεια και τα Λείβηθρα, άλλες δύο αρχαίες πόλεις στην περιοχή του Ολύμπου, σχετίζονται με το μύθο του Ορφέα και τα ορφικά μυστήρια.

Δίπλα στη θάλασσα, σε στρατηγική θέση, ορθώνεται το κάστρο του Πλαταμώνα που χτίστηκε ανάμεσα στον 7^ο και 10^ο αιώνα στην αρχαία πόλη Ήράκλεια.

Αλλά και αργότερα η Ιστορία στάθηκε πολυτάραχη στον Όλυμπο. Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας το βουνό υπήρξε καταφύγιο και ορμητήριο διάσημων κλεφτών και αρματολών.

Πολλές επαναστάσεις ξεκίνησαν με κέντρο τον Όλυμπο κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας.

Κατά την εισβολή των Γερμανών το 1941 ο ελληνικός στρατός μαζί με ομάδες Νεοζηλανδών και Αυστραλών έδωσε σημαντικές μάχες. Αμέσως μετά φώλιασε εδώ η Εθνική Αντίσταση.

Ζώνες βλάστησης - Κλίμα

Το κλίμα του Ολύμπου είναι μεσογειακό στις χαμηλές υψομετρικά περιοχές, δηλαδή θερμό και ξηρό το καλοκαίρι και υγρό το χειμώνα.

Στις ψηλότερες περιοχές είναι υγρότερο και ψυχρότερο.

Επίσης έχουμε τακτικές χιονοπτώσεις όλο το χρόνο ακόμα και κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού.

Η θερμοκρασία είναι από -20°C έως -10°C το χειμώνα και από 0°C έως 20°C το καλοκαίρι.

Κατά τη διάρκεια της ημέρας παρατηρούνται πολλές και συχνές καιρικές μεταβολές.

Η μεγάλη υψομετρική διαφορά, από $0-2.918\text{m.}$, καθώς και η μικρή απόσταση από τη θάλασσα δημιουργούν 4 χαρακτηριστικές ζώνες βλάστησης, οι οποίες δεν έχουν σαφή όρια μεταξύ τους.

Zώνες βλάστησης

α) Μακία 300-600μ. Τα γνωστότερα φυτά αυτής της ζώνης είναι η αριά, η κουμαριά, το πουρνάρι, το κέδρο, το φυλίκι, το θυμάρι, η ρίγανη, η ασφάκα και τα φρύγανα.

β) Δάση οξιάς 600-1.700μ. – ελάτης και κωνοφόρων, όπου κυριαρχεί η μαύρη πεύκη. Επίσης συναντούμε σποραδικά φτελιά, αγριοκερασιά, ίταμο, λεπτοκαρυά, κρανιά και κάποια ποώδη φυτά.

γ) Ζώνη ψυχρόβιων κωνοφόρων. Εδώ βρίσκουμε το σπάνιο είδος πεύκου «ρόμπολο», που σχηματίζει δάση μέχρι και τα 2.000μ. Η περιοχή που αναπτύσσεται το ρόμπολο είναι συνήθως ξηρή και οι πλαγιές πετρώδεις.

δ) Πάνω από τα 2.500μ. συναντάμε την αλπική ζώνη με βρύα και λειχήνες.

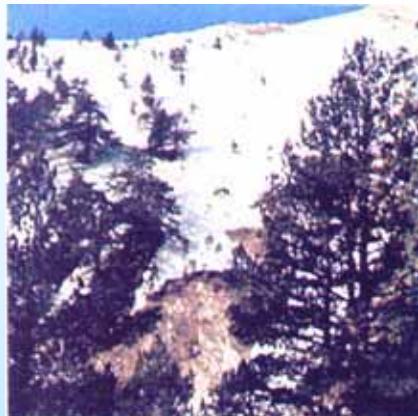

ΑΡΙΑ

ΧΛΩΡΙΔΑ

Το σύνολο των φυτικών ειδών που συναντάμε σε μια περιοχή το ονομάζουμε «Χλωρίδα».

Η χλωρίδα του Ολύμπου περιλαμβάνει περίπου 1.700 είδη φυτών που φυτρώνουν από τους πρόποδες ως τις ψηλότερες κορφές του. αυτά αντιπροσωπεύουν το 25% της ελληνικής χλωρίδας

Ρόμπολο (*Pinus Helreichii*)

Κωνοφόρο και αειθαλές δέντρο. Φυτρώνει στα 1.500-2.000μ. Τα κουκουνάρια του είναι μικρά και ωοειδή. Φτάνει τα 20-30μ. Είναι αιωνόβιο δέντρο και το ξύλο του δε σαπίζει εύκολα.

Μαύρη Πεύκη (*Pinus Nigra*)

Αειθαλές κωνοφόρο δέντρο που φτάνει 10-20μ. ύψος.
Ευδοκιμεί σε υψόμετρο 500-1.500μ. Ζει από 200-400 χρόνια.

Πονρνάρι (*Quercus coccifera*)

Αειθαλής θάμνος με σκληρά και αγκαθωτά φύλλα. Κάποιες φορές γίνεται και δέντρο που φτάνει τα 15μ. Είναι είδος βελανιδιάς και οι καρποί του αποτελούν άριστη τροφή για τα ζώα.

Κρόκος

Aγριοπούρναρο

Καστανιά

Ανεμώνες

Κουτσουπιά (*Cercis Siliquastrum*)

Φυλλοβόλο δέντρο με στρογγυλά φύλλα. Οι καρποί της
μοιάζουν με φασολάκια.

Κρανιά (*Cornus Mass*)

Θάμνος ή φυλλοβόλο δέντρο. Οι καρποί της είναι μικροί και
κόκκινοι και χρησιμοποιούνται για την παρασκευή λικέρ.

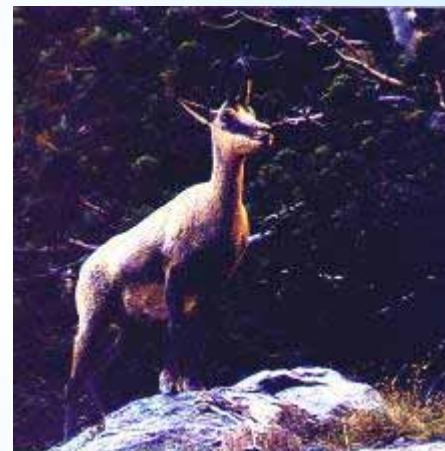
Άλλα χαρακτηριστικά φυτά του Ολύμπου είναι: ίριδα, φασκόμηλο,
ορχιδέα, ασφόδελος, κυκλάμινο, πρίμουλα κ.ά.

ΠΑΝΙΔΑ

Μέχρι το 18^ο και 19^ο αιώνα υπήρχαν στον Όλυμπο αρκετά άγρια ζώα και πτηνά. Από τις αρχές όμως του 20^{ου} αιώνα με την απώλεια ενός μέρους των δασών αλλά και με τις ανθρώπινες δραστηριότητες (υλοτομία, κυνήγι, βόσκηση) το μεγαλύτερο τμήμα της πλούσιας πανίδας εξαλείφθηκε. Έτσι σήμερα τα ελάχιστα είδη της πανίδας τα οποία υπάρχουν είναι τα εξής: λύκος, αγριόγατα, αλεπού, αγριογούρουνο, αγριόγιδο, νυφίτσα, λαγός, σκαντζόχοιρος, βαλτομυγαλίδα, τυφλοσπάλακας, ασπάλακας, κουνάβι, σπερμόφιλος, σκίουρος, δενδρομυωξός, δασομυωξός, χιονοπόντικας, βουνονυχτερίδα, πυρρονυχτερίδα.

Επίσης, υπάρχουν διάφορα είδη φιδιών, χελώνες, σαύρες και σκορπιοί.

Το χαρακτηριστικό θηλαστικό του Ολύμπου είναι το αγριόγιδο. Ζει σε μικρά κοπάδια, κινείται σε απότομες πλαγιές με εκπληκτική ταχύτητα καθώς μπορεί να πραγματοποιεί άλματα 5-7μ.

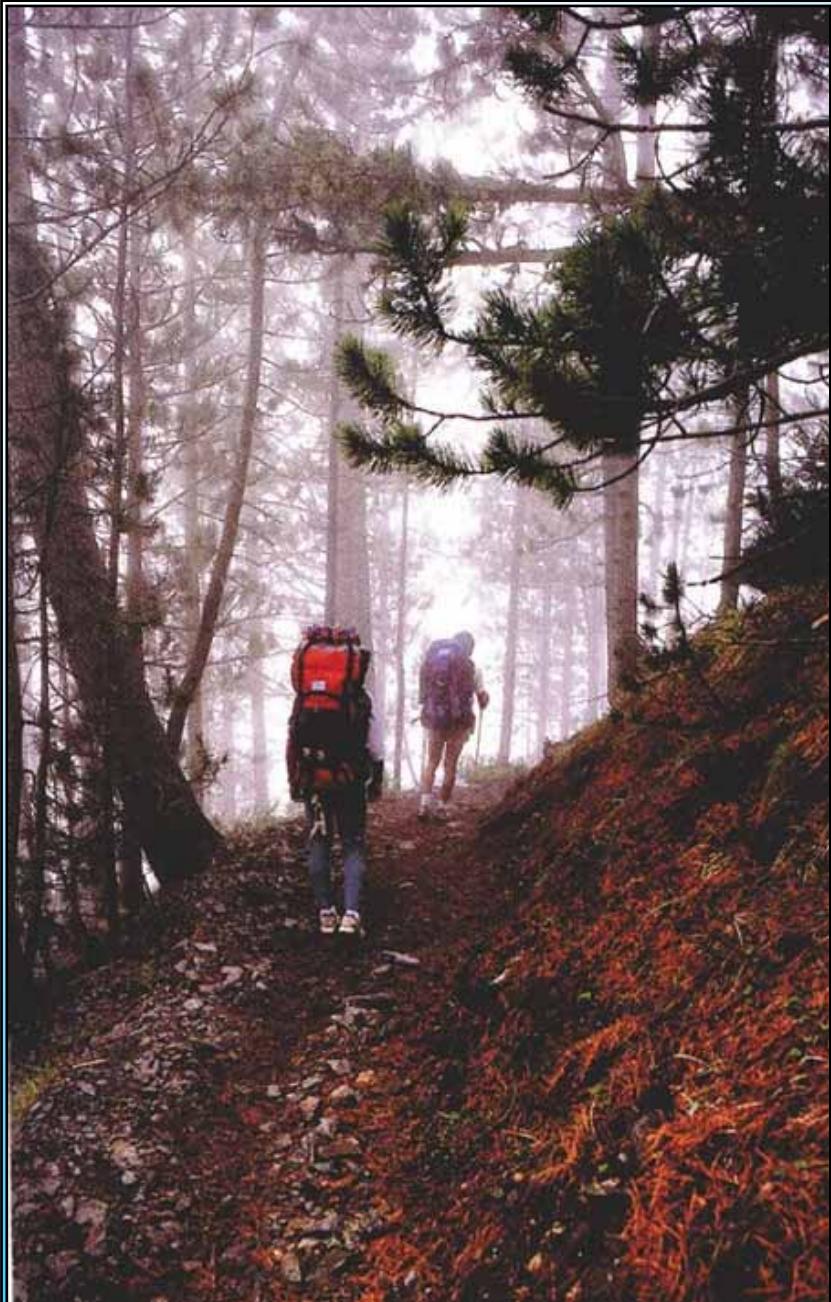

Επίσης έχουν εντοπιστεί **108** είδη πτηνών τα οποία βρίσκουν καταφύγιο στα απρόσιτα δάση καις τις απόκρημνες βραχώδεις ακτές. Αναπαράγονται ή πιθανώς αναπαράγονται ο Σφηκιάρης, ο Γυπαετός, ο Ασπροπάρης, ο Μαυρόγυπας, ο Φιδαετός, ο Χρυσαετός, ο Σταυραετός, το Χρυσογέρακο, ο Πετρίτης, η Πετροπέρδικα, ο Μπούφος, η Χαλκοκουρούνα κ.ά.

Τα ζώα που συναντήσαμε στον Όλυμπο

ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ

Ο Όλυμπος είναι το πρώτο ελληνικό βουνό για το οποίο εφαρμόστηκε καθεστώς προστασίας. Το 1938 ανακηρύχθηκε «ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ».

Με ειδική νομοθεσία έχει απαγορευτεί κάθε είδους εκμετάλλευση στην ανατολική πλευρά του βουνού σε έκταση **40.000 στρεμμάτων**, που αντιπροσωπεύει τον «πυρήνα του Δρυμού». Γύρω από τον πυρήνα υπάρχει η «περιφερειακή ζώνη του Δρυμού», όπου κι αυτή είναι υπό προστασία.

Σήμερα γίνονται προσπάθειες να επεκταθεί ο δρυμός στα **170.000 στρέμματα**.

Η σημασία του Δρυμού έχει αναγνωριστεί παγκόσμια. Η UNESCO ανακήρυξε τον Όλυμπο «Απόθεμα της Βιόσφαιρας».

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα συμπεριλαμβάνει τον Όλυμπο στις «Σημαντικές για την Ορνιθοπανίδα Περιοχές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας».

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

Για την προστασία του περιβάλλοντος στον Εθνικό Δρυμό προτείνονται:

Η είσοδος στο δρυμό να γίνεται μόνο από τους υπάρχοντες δρόμους, η κυκλοφορία στο εσωτερικό του να πραγματοποιείται μόνο στα διαμορφωμένα μονοπάτια από την ανατολή μέχρι τη δύση του ήλιου και η στάθμευση αποκλειστικά στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους.

Καθώς και η αποφυγή:

- Της κοπής δέντρων και ξεριζώματος θάμνων, φυτών, της συλλογής ή καταστροφής φυτοχώματος, σπορών, φωλιών, νεοσσών
- Του κυνηγίου κάθε ζώου με οποιοδήποτε μέσο καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς
- Της πρόκλησης ζημιών σε γεωλογικούς σχηματισμούς
- Της ελεύθερης κυκλοφορίας παιδιών κάτω των 14 ετών χωρίς συνοδό οποιωνδήποτε συνοδευόμενων ζώων
- Της καταστροφής ή απομάκρυνσης τεχνικών έργων και υλικών του δρυμού
- Του ανάμματος φωτιάς και της ρίψης αναμμένων τσιγάρων και σπίρτων
- Της κατασκήνωσης με οποιαδήποτε μορφή
- Της πώλησης τροφίμων και άλλων αντικειμένων, καθώς και της έκθεσης και διανομής τους με οποιονδήποτε τρόπο
- Της κολύμβησης στα ρέματα του δρυμού
- Της τοποθέτησης σκουπιδιών σε χώρους άλλους από τα υπάρχοντα δοχεία απορριμμάτων και της ρύπανσης του χώρου του δρυμού γενικά
- Της βισκής κάθε ζώου
- Της εγκατάστασης κυψελών μελισσοσμηνών χωρίς την άδεια των αρμόδιων υπηρεσιών

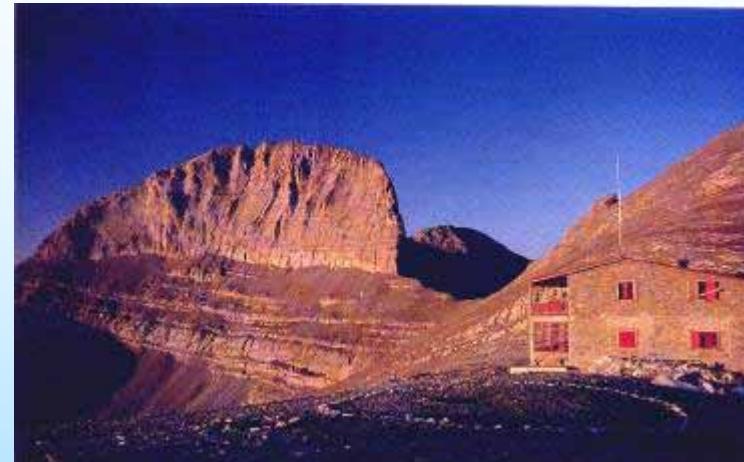
ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΥΨΟΜΕΤΡΟ	ΤΗΛ. ΚΑΤΑΦΥΓΙΟΥ	ΤΗΛ. ΣΥΛΛΟΓΟΥ	ΘΕΣΕΙΣ
ΓΙΟΣΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ	Σ.Ε.Ο. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΛΥΜΠΟΣ	2760 μ.		2310224710	90
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΟΥΝΤΟΛΑΣ	Ε.Ο.Σ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΟΛΥΜΠΟΣ	1000 μ.	2352084100	2310278228	35
ΣΠΗΛΙΟΣ ΑΓΑΠΗΤΟΣ	Ε.Ο.Ο.Α. (Ε.Ο.Σ. ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ)	ΟΛΥΜΠΟΣ	2100 μ.	2352081800	2352084544	100
ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΚΑΛΟΣ	Ε.Ο.Ο.Α.	ΟΛΥΜΠΟΣ	2650 μ.		2103645904	18
ΑΝΩ ΜΗΛΙΑΣ	Ε.Ο.Σ. ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ	1000 μ.	2351079277	2351023102	70
ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΑΣ	Σ.Ε.Ο. ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ	1680 μ.		2351031311	90
ΚΡΕΒΑΤΙΑ ΒΡΟΝΤΟΥΣ	Δ/ΝΣΗ ΔΑΣΩΝ ΠΙΕΡΙΑΣ	ΟΛΥΜΠΟΣ				
ΚΟΡΟΜΗΛΙΕΣ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ (ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ)	ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤ. ΟΛΥΜΠΟΥ	ΟΛΥΜΠΟΣ				

*Καταφύγιο «Σπήλιος Αγαπητός»
(Ζολώτας)*

*Καταφύγιο
«Γιόσος Αποστολίδης»*

KΟΡΥΦΕΣ ΟΛΥΜΠΟΥ

Ο Όλυμπος αποτελεί συμπαγή ορεινό όγκο με πολλές κορυφές που ξεπερνούν τα 2.000μ.

Μύτικας	2.918 μ.	Χρηστάκι	2.714 μ.
Σκολιό	2.911 μ.	Καλόγερος	2.701 μ.
Στεφάνι	2.909 μ.	Μεταμόρφωση	2.692 μ.
Σκάλα	2.882 μ.	Φράγκου Αλώνι	2.684-2.622 μ.
Άγιος Αντώνιος	2.817 μ.	Πάγος	2.682 μ.
Προφήτης Ηλίας	2.803 μ.	Καζάνια	2.640-2.625 μ.
Τούμπα	2.801 μ.	Κακάβρακας	2.618 μ.
		Σκούρτα	2.485 μ.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΝΑΒΑΣΗΣ

Τα απαραίτητα πράγματα που πρέπει να πάρουμε όταν θα ανέβεμε πάνω σ'ένα βουνό και τι πρέπει να προσέχουμε:

ΣΤΗΝ ΑΝΑΒΑΣΗ

- 1) Πρέπει να φοράμε αθλητικά παπούτσια που να μας έρχονται άνετα στα πόδια.
- 2) Καλά είναι οι ορειβάτες να κάνουν ένα έλεγχο στα σακίδιά τους πριν να ξεκινήσουν.
- 3) Όσοι ορειβάτες δεν αισθάνονται καλά ή είναι άρρωστοι να μην ξεκινήσουν καθόλου.
- 4) Ποτέ ένας ορειβάτης δεν πρέπει να σταρίζεται μόνο με τα δάκτυλα του ποδιού του γιατί μπορεί να γλιστρήσει. Γι' αυτό πρέπει να περπατάμε με όλο το πέλμα.
- 5) Δεν πρέπει ποτέ να απομακρυνόμαστε από την ομάδα μας, για να μην πάθουμε κάποιο ατύχημα.
- 6) Πρέπει να παίρνουμε λίγα τρόφιμα και μπόλικο νερό, για να αντέξουμε το τολύωφο περπάτημα.
- 7) Πρέπει να έχουμε μαζί μας σοκολάτα ή σταρφίδες.
- 8) Καλύτερα να χρησιμοποιούμε τα πράγματα που έχουμε μες στο σακίδιό μας, σε κατάσταση άμεσης ανάγκης.
- 9) Καλά είναι να ενημερώνουμε τον αρχιτρό της ομάδας μας για ό,τι αστήμαντο κι αν δούμε.

ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΒΑΣΗ

- 1) Στην κατάβαση σφίγγουμε καλά τα παπούτσια μας.
- 2) Πρέπει οπωσδήποτε να πατάμε το πέλμα των ποδιών μας και να λυγίζουμε τα γόνατα.
- 3) Δεν πρέπει την ώρα της κατάβασης να περπατάμε γρήγορα.
- 4) Καλά είναι στην κατάβαση να κάνουμε μερικές μικρές στάσεις.
- 5) Μόλις θα έχουμε φτάσει στα σπίτια μας να κάνουμε ζεστό-κρύο μπάνιο και εντριβές, καθώς και διατάσεις με χαλαρό περπάτημα. Καλό είναι να έχουμε ένα πολύωρο ύπνο για την επάνοδο του οργανισμού.

Σας ευχόμαστε καλές αναβάσεις!!!

ΤΑ ΡΕΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

Βλέποντας τον Όλυμπο πάνω από την πεδιάδα της Κατερίνης παρατηρούμε μια σειρά από πολλά ρέματα που καταλήγουν σε χωριά όπως: τα Πλατανάκια, η Καρίτσα, η Βροντού, το Δίον και η Πέτρα.

Ρέμα Ξενδιά

Είναι ένα ρέμα που ξεκινά από Μπάρμπα και Πετρόστρουγκα και φτάνει πάνω από τα Πλατανάκια. Η ράχη κάτω από τα 1.400 μέτρα διχάζεται από ένα Μικρό Ρέμα «Ξύλες» στις ράχες Κράνα και Λιανοξιά.

Ρέμα Ορλιά

Αυτό το ρέμα κατεβαίνει από το οροπέδιο της Σκούρτας (Μάνδρες) και οι καταρράκτες του είναι πανέμορφοι. Αυτοί φτάνουν μέχρι τα εκκλησάκια του Αγ. Κωνσταντίνου και του Αγ. Βασιλείου που είναι κοντά στα χωριά Καρίτσα και Δίον.

Rέμα Αράπλακου

Είναι ακόμα ένα όμορφο ρέμα που κατεβαίνει από την περιοχή της Κλεφτόβρυσης που είναι κάτω από τη Σκούρτα ανάμεσα στις ράχες Καναλάκια και Ρομπολάκια.

Rέμα Αγ. Κόρης

Η ράχη του ενώνεται με την κόψη-ράχη που κατεβαίνει από Σκούρτα με χαρακτηριστικό το Δασωμένο μέρος του περίπου στα 1.600 μέτρα. Στη συνέχεια κατεβαίνει ως την Τσιρκνιά και ανάμεσα στην ράχη Ρομπολάκια. Και τότε φτάνει ως το εκκλησάκι της Αγ. Κόρης πάνω από το χωριό της Βροντούς.

Rέμα Παπά

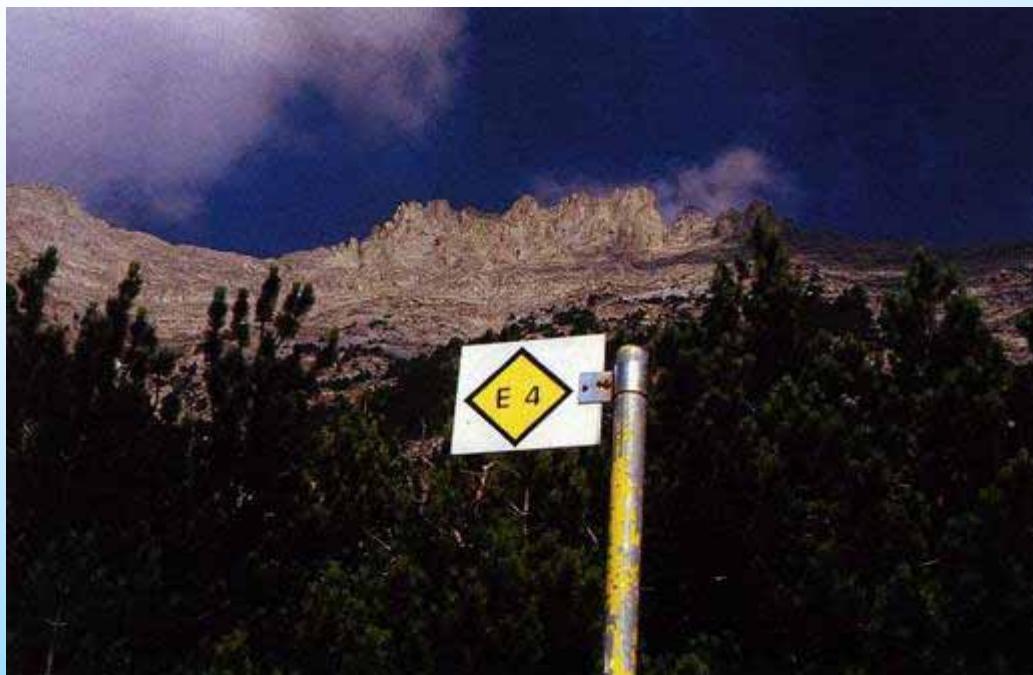
Το μεγαλύτερο ρέμα της περιοχής που φτάνει μέχρι το οροπέδιο του Προφήτη Ηλία. Το ρέμα αυτό ενώνεται με το ρέμα του Μπαρμπαλιά χαμηλά στα 1.000 μέτρα. Αυτά τα ρέματα δημιουργούν το ρέμα του Παπά που κατεβαίνει μέχρι το εκκλησάκι της Αγ. Τριάδος και την παλιά Βροντού. Ανατολικά του η ράχη Τσιρκνιά και δυτικά του η ράχη του Μπαρμπαλιά και τα «Κρεβάτια» ή «Παλιοσκέλια»

ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ – ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ – E4
TO ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ E4 GR

Τα τελευταία χρόνια χαράχτηκε στον Όλυμπο ένα τμήμα του Διεθνούς Μονοπατιού E4 GR.

Ευρωπαϊκά λέγονται τα Μονοπάτια που, χωρίς διακοπή, διασχίζουν περισσότερες από 3 διαδοχικές ευρωπαϊκές χώρες. Καθορίστηκαν και σηματοδοτήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση Οδοιπορίας EUROPAΪSCHE WANDERVEREINIGUNG (E.W.V.) που ιδρύθηκε το 1969 με έδρα τη Στουτγάρδη και τις 60 ορειβατικές και οδοιπορικές Ομοσπονδίες και Συλλόγους από 29 ευρωπαϊκά κράτη. Σήμερα τα Μονοπάτια είναι 11, τα E1 έως E11.

Το Ευρωπαϊκό Μονοπάτι E4 αρχίζει από τα Πυρηναία τις Ισπανίας, περνάει από τη νότια Γαλλία, μπαίνει τις Άλπεις, στην Ελβετία, τη νότια Γερμανία, την Αυστρία, την Ουγγαρία, τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία και μπαίνει στην Ελλάδα, στο φυλάκιο του Προμαχώνα.

Κατεβαίνει ως τη γέφυρα του ποταμού Στρυμόνα, όπου μπαίνει στη διαδρομή του Ε6, που την ακολουθεί σε αντίστροφη κατεύθυνση ως τη Φλώρινα. Για το λόγο αυτό το τμήμα του Ε6 από τη Φλώρινα ως τη γέφυρα του Στρυμόνα έχει το χαρακτηρισμό Ε4/6. Από τη Φλώρινα ακολουθεί νότια κατεύθυνση και διασχίζει τις πλαγιές των βουνών Βίτσι, Βέρμιο, Πιέρια και φτάνει στο αρχαίο Δίο.

Από εκεί έρχεται στο Λιτόχωρο, περνά το Γεφύρι του Μήλια στον Ενιπέα και αμέσως συνεχίζει δεξιά ακολουθώντας σε αντίθετη κατεύθυνση τον ποταμό. Για 1.000 περίπου μέτρα περνά από το χώρο ανάπλασης που αυτόν τον καιρό συντελείται στη θέση «Λάκκος», οδηγώντας σε βυρσοδεψείο, μύλους, υδροηλεκτρικό εργοστάσιο και ανέρχεται στο κέντρο «Μύλοι» απ' όπου ακολουθεί με χαρακτηριστική σήμανση την αριστερή κατά την ανάβαση όχθη του Ενιπέα και δίνει τη δυνατότητα στον πεζοπόρο να γνωρίσει όλη την ποικιλία του ολυμπικού τοπίου και την απαράμιλλη ομορφιά του μυθικού βουνού, σε συνδυασμό με τα μυθολογικά και ιστορικά του στοιχεία.

*Ανεβαίνοντας προς τα
«Κρεβάτια»*

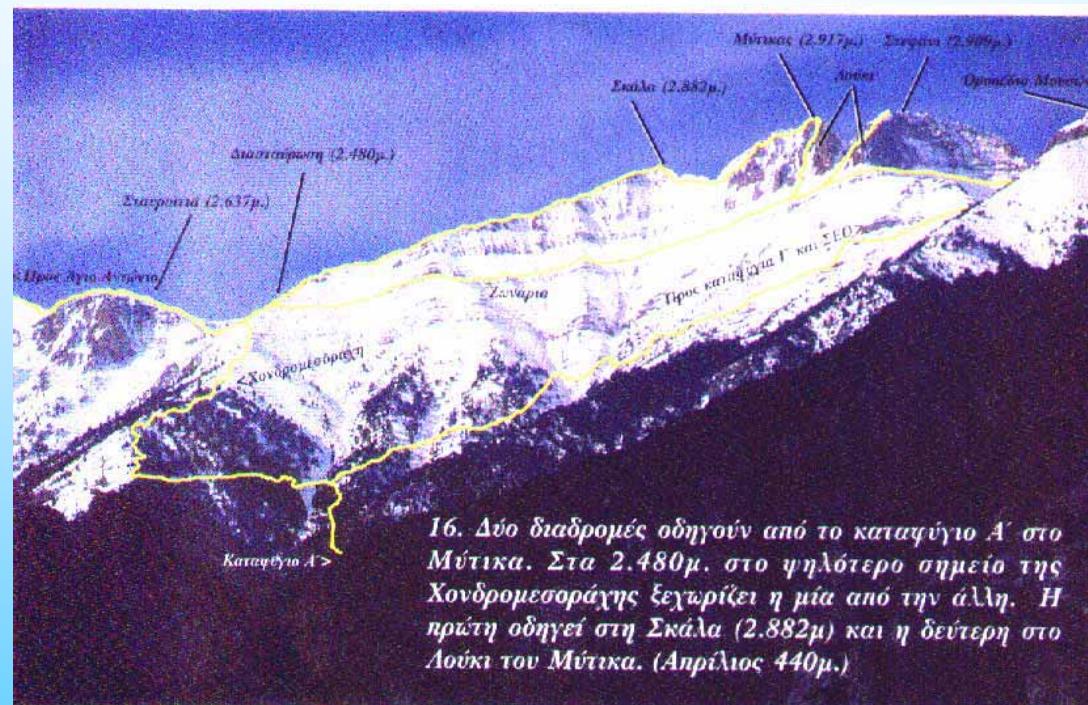

OPEINEΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

ΛΙΤΟΧΩΡΟ - ΠΡΙΟΝΙΑ

Από την περιοχή «Μύλοι» (400μ.) στο πάνω μέρος της πόλης του Λιτοχώρου ξεκινάει το διεθνές μονοπάτι ορειβατικών διαδρομών E4, το οποίο διασχίζει το μοναδικό σε ομορφιά φαράγγι του Ενιπέα. Το μονοπάτι είναι καλοδιατηρημένο, με σήμανση και καταποιητικές πινακίδες. Καταλήγει στα «Πριόνια», στις πηγές του Ενιπέα (1.100μ.).

Στο δεύτερο μισό της διαδρομής συναντάμε το Άγιο Σπήλαιο, όπου ασκήτευσε ο Άγιος Διονύσιος και μετά από είκοσι λεπτά φθάνουμε στην Ιερά Μονή του Αγίου Διονυσίου. Αφού περάσουμε το μοναστήρι, σε λίγα λεπτά οδηγούμαστε στους πανέμορφους καταρράκτες του Ενιπέα. Οι λιμνούλες με τα κρυστάλλινα νερά και οι κάθετες ορθοπλαγιές δίνουν στο τοπίο σπάνια ομορφιά.

ΠΡΙΟΝΙΑ – ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ «ΣΠΗΛΙΟΣ ΑΓΑΠΗΤΟΣ»

Το μεγαλύτερο μέρος της διαδρομής γίνεται μέσα στο δάσος. Τα πυκνά πεύκα σε συνδυασμό με τις οξυές και τα έλατα δίνουν στο τοπίο μια ξεχωριστή γοητεία.

Το καταφύγιο «Σπήλιος Αγαπητός» βρίσκεται πάνω σε ένα φυσικό μπαλκόνι του Ολύμπου, περιτριγυρισμένο από εντυπωσιακά αιωνόβια ρόμπολα.

ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ «ΣΠΗΛΙΟΣ ΑΓΑΠΗΤΟΣ» - ΛΟΥΚΙ – ΜΥΤΙΚΑΣ

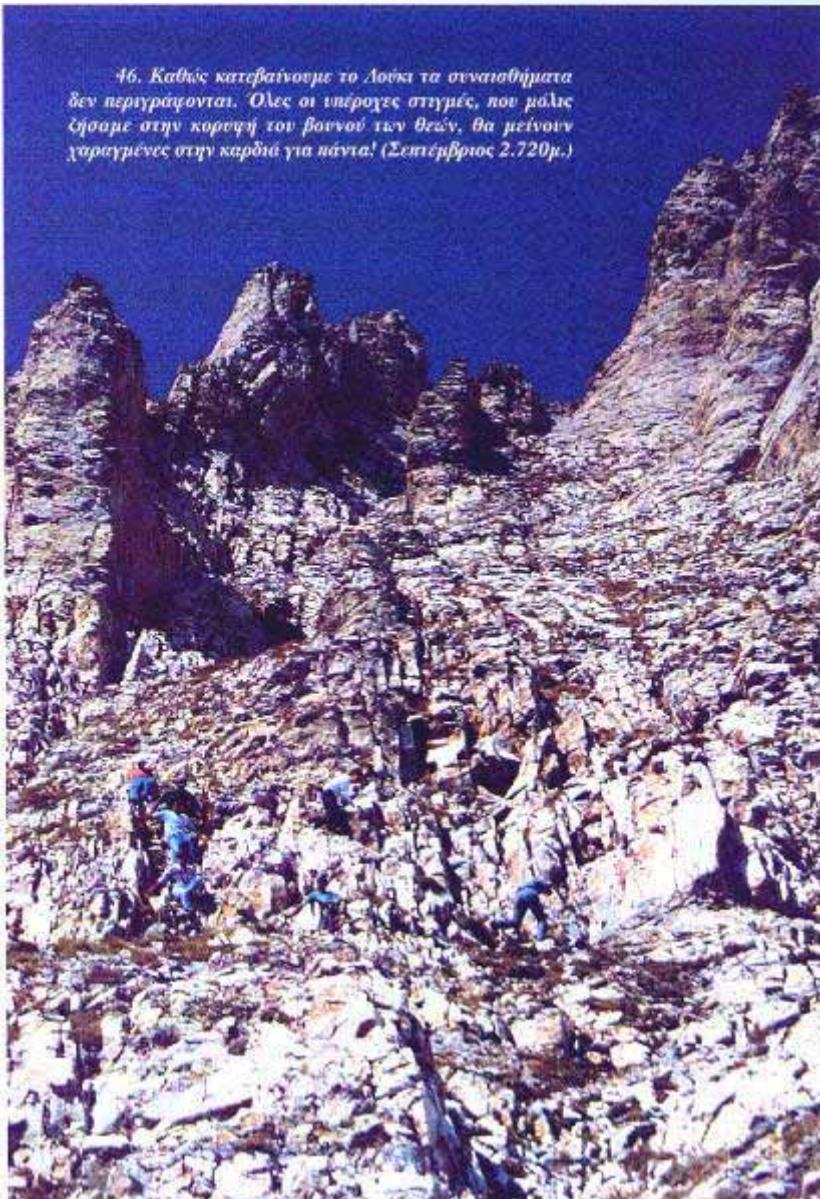
Από το καταφύγιο το μονοπάτι ανηφορίζει αρκετά, ακολουθεί τη ράχη «Χονδρό Μεσορράχι» μέχρι που συναντάει στα 2.480 τη διασταύρωση για τα «Ζωνάρια». Στη συνέχεια ακολουθεί τις πτυχώσεις των «Ζωναριών» για αρκετή ώρα, ως το σημείο όπου αρχίζει το «Λούκι». Η διαδρομή στο «Λούκι» είναι ιδιαίτερα δύσκολη λόγω κατολισθήσεων και χρειάζεται πολλή προσοχή από τους ορειβάτες.

Μέσα στο «Λούκι» υπάρχουν χαρακτηριστικά κόκκινα βέλη πάνω στα βράχια, που καθοδηγούν τους ορειβάτες.

Η κούραση των ορειβατών ανταμείβεται όταν πατήσουν τελικά το Μύτικα (2.918μ.), την ψηλότερη κορυφή της Ελλάδας.

Τότε μπορείς να καταλάβεις το μεγαλείο της φύσης!

Το θέαμα έχει μια ανείπωτη ομορφιά που είναι δύσκολο να περιγραφεί...

46. Καθώς κατεβαίνουμε το λόγκι τα συναπιθήματα δεν περιγράφονται. Όλες οι υπέροχες σπηγμές, που μάλις ζήσαμε στην κορεψή του βουνού των θεών, θα μείνουν χαραγμένες στην καρδιά για πάντα! (Σεπτέμβριος 2.720μ.)

ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ ΒΡΟΝΤΟΥΣ – ΚΡΕΒΑΤΙΑ – ΜΠΑΡΜΠΑΛΑΣ

Ακολουθώντας το δρόμο από το χωριό Βροντού προς Αγία Κόρη οδηγούμαστε στον πέτρινο αυλόγυρο της Αγ. Τριάδας (400μ.). Στα 770 μέτρα περίπου μέσα στο δάσος ένα μονοπάτι καταλήγει στην πηγή «Καρούτια». Η πορεία ως τα «Κρεβάτια» (πρόκειται για ένα μεγάλο οροπέδιο) γίνεται σε αραιό δάσος.

Μέχρι το καταφύγιο που υπάρχει εκεί (950μ.) η πορεία είναι ανηφορική, αλλά σχετικά εύκολη.

Ακριβώς πάνω από το καταφύγιο παίρνουμε τη ράχη μέσα σε πανέμορφο πευκοδάσος. Αφού βαδίσουμε 2,5-3 ώρες περίπου φτάνουμε στην κορυφή «Μπαρμπαλάς (1.841μ.).

Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

Έγιναν πολλές προσπάθειες για την κατάκτηση του μυθικού βουνού και από Ευρωπαίους και από Έλληνες.

Τον Ιούλιο του 1913 δυο Ελβετοί, ο ένας φωτογράφος κι ο άλλος συγγραφέας, μαγεύτηκαν αντικρίζοντας το μεγαλοπρεπή Όλυμπο. Έτσι τους δημιουργήθηκε η επιθυμία να κατακτήσουν την κορυφή του.

Συγκέντρωσαν μια ομάδα από κυνηγούς, ένα χωροφύλακα, αγωγιάτες με ζώα και το Χρήστο Κάκαλο που ήξερε τα μονοπάτια. Ξεκίνησαν για τη μονή του Αγίου Διονυσίου και συνέχισαν τη διαδρομή τους σε μια θέση η οποία λέγεται Πετρόστρουγκα. Κατόπιν διασχίζουν τον Κόκκινο Τρόχαλο και φθάνουν σ' ένα οροπέδιο το οποίο το ονόμασαν «Λιβάδι των Θεών». Στη συνέχεια ανεβαίνουν στον Προφήτη Ηλία και μετά διασχίζοντας διάφορες χαράδρες φθάνουν στο καταφύγι «Σπήλιος Αγαπητός». Συνέχισαν στο μονοπάτι του Ενιπέα, στα Πριόνια εκεί όπου διανυκτέρευσαν λόγω κακοκαιρίας. Την άλλη μέρα έμειναν στα Καλύβια λόγω κούρασης και συνέχισαν την επόμενη μέρα φθάνοντας στην κορυφή της Κακόσκαλας. Από εκεί βλέπανε την κορυφή του Μύτικα και μετά από πολλές δυσκολίες και φόβους, στις 2 Αυγούστου 1913 κατακτιέται η ψηλότερη κορυφή της Ελλάδος από τον Χρήστο Κάκαλο και δυο Ελβετούς. Ο Ελβετός φωτογράφος επέστρεψε το 1916 όπου μαζί με τον Κάκαλο ξανανέβηκε στον Όλυμπο και τον φωτογράφισε. Ο Χρήστος Κάκαλος έγινε αργότερα ο πρώτος επίσημος οδηγός του Ολύμπου.

Αξίζει να αναφερθούμε στο ζωγράφο Βασίλη Ιθακήσιο ο οποίος μαζί με τον Χρήστο Κάκαλο ανεβαίνει στον Όλυμπο στις 7 Μαρτίου του 1928. Ο Ιθακήσιος χρησιμοποίησε μια σπηλιά που την ονόμασε «Άσυλο των Μουσών» για καταφύγιο, εργαστήριο και ορμητήριο. Έμεινε σ' αυτή σχεδόν όλα τα καλοκαίρια μέχρι το 1940 «ζωγραφίζοντας τους θεούς του Ολύμπου».

ΑΛΜΟΙ ΟΛΥΜΠΟΙ

- 1. Αρκαδίας.** Λύκαιο.
- 2. Εύβοιας.** Βρίσκεται βορειοανατολικά της Ερέτριας. Η ψηλότερη κορυφή του είναι 1.175μ. και είναι κλάδος της Δίρφης.
- 3. Λακωνικός.** Λέγεται και Τουρκοβούνι και ανήκει στον όγκο του Πάρνωνα. Τα γύρω χωριά λέγονται και Ολυμποχώρια.
- 4. Λαυρεωτικός.** Βρίσκεται στη Λαυρεωτική Χερσόνησο της Αττικής, βόρεια στην Ανάβυσσο. Έχει ύψος 487μ.
- 5. Λέσβου.** Το ψηλότερο βουνό της Λέσβου. Βρίσκεται ανάμεσα στο Πλωμάρι και στην Αγιάσο. Έχει ύψος 960μ. και είναι γνωστό και ως Άγιος Ηλίας.
- 6. Ολυμπίας.** Βρίσκεται στον ορεινό όγκο της Φολόης.
- 7. Σκύρου.** Βρίσκεται βορειοδυτικά της Σκύρου και έχει ύψος 370μ. Έχει και τις ονομασίες Ολυμπιακή και Λυμπιανή.

ΟΛΥΜΠΟΙ ΕΚΤΟΣ ΕΛΛΑΣ

ΟΛΥΜΠΟΣ. Το μεγαλύτερο βουνό της Κύπρου. Βρίσκεται στο κεντρικό και νότιο τμήμα του νησιού και η ψηλότερη κορυφή του (Τρόοδος) φτάνει τα **2.140μ.** Έχει αξιόλογο ορυκτό πλούτο (σιδηροπυρίτες, χαλκοπυρίτες, αμίαντο, χρωμίτη κ.λπ.). Στη βόρεια πλευρά υπάρχουν πολλά κοιτάσματα χαλκού, ο οποίος από την αρχαιότητα αποτελούσε βασικό οικονομικό παράγοντα του νησιού. Ο πυρήνας του αποτελείται από πυριγενή πετρώματα και ο ορεινός όγκος περιβάλλεται από ασβεστόλιθους (οστρακοφόρους), μάργες, άργιλο, ομβρίκους, σχιστόλιθους κ.λπ. Στα ψηλότερα σημεία της οροσειράς βρίσκονται δάση με πεύκα και βελανιδιές ενώ στους πρόποδες υπάρχουν μεγάλοι ελαιώνες, οπωροφόρα δέντρα και αμπελώνες. Στις πλαγιές του είναι χτισμένα πολλά γραφικά χωριά.

ΟΛΥΜΠΟΣ. Όνομα δυο βουνών της Μ. Ασίας.

1. Μυσίας. Βρίσκεται στην Προποντίδα, κοντά στην Προύσα. Έχει υψόμετρο **2.531μ.** και είναι απότομο. Καλύπτεται από πυκνά δάση. Στους αρχαίους και στους Ρωμαϊκούς χρόνους χρησίμευε ως καταφύγιο ληστών. Στη βυζαντινή περίοδο υπήρχαν εκεί πολλά ερημητήρια μοναχών, ενώ στην Τουρκική γλώσσα λέγεται Κεσίς Νταγκ.

2. Βιθυνίας. Βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Βιθυνίας και βόρεια της Γαλατίας. Έχει υψόμετρο **1.256μ.** Στην τουρκική γλώσσα λέγεται Αμπάς Νταγκ.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΠΟΡ ΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΟΛΥΜΠΟ

Οι ευκαιρίες που προσφέρονται στην ευρύτερη περιοχή του Ολύμπου για δραστηριότητες και σπορ είναι πολλές.

Jeep Safari

*Ποδήλατο
βουνού*

Αλεξίπτωτο πλαγιάς

Πεζοπορία / Διάσχιση φαραγγιού

ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Στο δρόμο που οδηγεί από «Σταυρό» για «Πριόνια», υπάρχει μια διασταύρωση που καταλήγει στο μοναστήρι του «Αγίου Διονυσίου». Βρίσκεται σε υψόμετρο 850 μέτρων δίπλα στο μονοπάτι Ε4.

Η μονή ιδρύθηκε στις αρχές του 16^{ου} αιώνα από τον Άγιο Διονύσιο. Ο Άγιος Διονύσιος ασκήτευε για αρκετά χρόνια σε σπηλιά κοντά στο μοναστήρι που από τότε ονομάστηκε «Άγιο Σπήλαιο». Πέθανε στις 23 Ιανουαρίου άγνωστου έτους του 16^{ου} αιώνα.

Η Μονή εξελίχθηκε σε σοβαρή οικονομική δύναμη της περιοχής.

Στο διάστημα της Τουρκοκρατίας είχε μεταβληθεί σε καταφύγιο και ορμητήριο των αγωνιστών του Ολύμπου.

Στην περίοδο της γερμανικής κατοχής ήταν λημέρι των αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης. Το Μοναστήρι δοκιμάστηκε πολλές φορές από πυρκαϊγιές με τελευταία αυτή των γερμανικών στρατευμάτων κατοχής το 1943.

ΠΑΡΟΛΥΜΠΙΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ

Στους πρόποδες του βουνού βρίσκονται
αρκετοί οικισμοί.

Κάποιοι από αυτούς χαρακτηρίστηκαν
«παραδοσιακοί», όπως ο Παλιός
Παντελεήμονας, οι Παλιοί Πόροι, η Παλιά
Σκοτίνα.

Άλλοι Παρολύμπιοι οικισμοί είναι το
Λιτόχωρο, το Δίον, η Καρίτσα, η
Βροντού, η Πέτρα, ο Άγιος Σπυρίδωνας,
ο Πλαταμώνας με το επιβλητικό του
κάστρο.

Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

Ο Όλυμπος από πλευράς τουριστικής ανάπτυξης βρίσκεται σε πολύ αρχικό στάδιο καθώς σε όλο τον ορεινό του όγκο η ανθρώπινη παρέμβαση είναι πολύ μικρή.

Η προσέλκυση των τουριστών γίνεται σήμερα χάρη της ιστορίας του αλλά και του φυσικού του κάλλους που είναι μοναδικό.

Είναι λογικό όταν υπάρχει ένα τόσο τεράστιο φυσικό οικοδόμημα που έλκει το ενδιαφέρον χιλιάδων τουριστών να υπάρχει πάντοτε το ερώτημα για το εάν ο άνθρωπος πρέπει ή όχι να παρέμβει, ώστε ο χώρος να γίνει προσιτός στον πολύ κόσμο που θέλει να τον επισκεφθεί. Υπάρχει πάντοτε το ερώτημα εάν πρέπει ή όχι ο άνθρωπος να επενδύσει φτιάχνοντας μεγάλα έργα που θα προσφέρουν απασχόληση σε πολλούς εργαζόμενους.

Το δίλημμα στα παραπάνω ερωτήματα είναι μεγάλο και δύσκολο να απαντηθεί αντικειμενικά. Η κάθε άποψη έχει πολλούς υποστηρικτές, όμως κυρίαρχη είναι η άποψη που λέει ότι η ανθρώπινη παρέμβαση σ' αυτό το παγκόσμιο μνημείο πρέπει να είναι τέτοια, που δεν θα αλλοιώνει το φυσικό τοπίο. Κάθε παρέμβαση πρέπει να είναι ήπια και χωρίς υπερβολές. Η εξυπηρέτηση των ανθρώπινων αναγκών δεν θα πρέπει να αλλάζει αυτό που η φύση για να το φτιάξει χρειάστηκαν εκατομμύρια χρόνια.

Το τεράστιο αυτό μνημείο σίγουρα προκαλεί τη διάθεση του ανθρώπου να αποκτήσει κέρδη από την αξιοποίησή του. Θα πρέπει ο Όλυμπος να αξιοποιηθεί ώστε να μπορούν να τον επισκεφθούν πολλοί περισσότεροι άνθρωποι αλλά κάθε παρέμβαση στο φυσικό τοπίο πρέπει να είναι αποτέλεσμα σοβαρής μελέτης. Στην μελέτη αυτή είναι απαραίτητο να συμμετέχουν πολλοί επιστήμονες από πολλές ειδικότητες, που με τις γνώσεις τους θα μπορέσουν να δώσουν τη μορφή αλλά και τα όρια της παρέμβασης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ

- **Παρακολούθηση βίντεο.**
- **Περιήγηση του Ολύμπου με σλάιτς από τον κ. Βασίλη Μαμούρη, υπεύθυνο αναρρίχησης, μέλος του Σ.Ε.Ο. Κατερίνης.**
- **Επίσκεψη στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Νάουσας και συμμετοχή στο Πρόγραμμα «Μονοπάτια του Βερμίου».**
- **Ενημέρωση από τον κ. Ανέστη Λαζαρίδη, πρόεδρο του Ε.Ο.Σ. Κατερίνης.**
- **Ορειβατική διαδρομή Πριόνια – Μονή Αγίου Διονυσίου – Σπήλαιο.**
- **Ορειβατική διαδρομή: Αγία Τριάδα – Κρεβάτια.**
- **Δενδροφύτευση την ημέρα Δασοπονίας.**
- **Επίσκεψη στην τοποθεσία «Άγιος Βασίλειος» Καρίτσας και στο ρέμα.**
- **Εικαστικές δημιουργίες.**
- **Συμμετοχή στις εκδηλώσεις που οργάνωσε ο Δήμος Δίου για την Ημέρα Περιβάλλοντος.**
- **Επίσκεψη στην Πυροσβεστική Υπηρεσία Λιτοχώρου – Διασωστική ομάδα.**
- **Παρουσίαση του προγράμματος.**

*Ανακαλύπτοντας το δάσος
(παρακολούθηση προγράμματος
στο Κ.Π.Ε. Νάουσας)*

*Ο μικρόκοσμος στο εργαστήριο
(Η Περιβαλλοντική μας ομάδα στο εργαστήριο του Κ.Π.Ε. Νάουσας)*

Δημιουργίες στο Κ.Π.Ε. Νάουσας

Ατενίζοντας τις κορυφές του Ολύμπου

**Στον Παλαιό
Παντελεήμονα του
Ανατολικού Ολύμπου**

Επίσκεψη στα Πριόνια – Ε4 – Άγιο Διονύσιο

Δημιουργώντας στην τάξη

Δημιουργώντας στην τάξη

ΤΟ ΒΟΥΝΟ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΟΛΥΜΠΟ

Χαίρε βουνό της λευτεριάς, της λεβεντιάς και της αντρειοσύνης.

*Αγέραστέ μου Όλυμπε, ἀσβεστο φως στο χρόνο,
είσαι γεμάτος ομορφιές κι ἔχεις περίσσιες χάρες
και οι κορφές σου φθάνουνε ψηλά ως τα ουράνια.*

*Οι γίγαντες δεν μπόρεσαν ποτέ να τις πατήσουν
και μείναν πάντα αμόλευτες μες των καιρών το διάβα.*

*Χαίρε βουνό της αστραπής και της βροντής και του αστροπελέκι
που στέκεις κόντρα στους καιρούς που 'χουν σκοτάδια μέσα.*

*Σε καμαρώνω Όλυμπε, φεγγοβολή του κόσμου,
γέννα των γελαστών θεών των πιο όμορφων στην πλάση,
θεοί που δώσανε το φως, το πνεύμα και τη γνώση στον άνθρωπο.*

*Κι απ' τα πηχτά τον λύτρωσαν σκοτάδια
και γνώρισε την ομορφιά που 'χει η ζωή στη ζήση.*

*Δε σε φοβίζει τίποτε, ξέρεις τη δύναμή σου
και πάντα στέκεσαι ορθός, πολέμαρχος κι αντάρτης
κι αν πέρασες μπόρες πολλές εσύ και οι θεοί σου
κι ήρθανε χρόνοι δίσεκτοι, στείροι και καταλύτες,
μπόρες ήταν και πέρασαν, πάλι θα ξαστερώσει
και λάμψη πιο λαμπρότερη θα λούσει τις κορφές σου
που ως τα πέρατα της γης το φως της θα σκορπίσει
για να λυτρώσει τους λαούς και να τους αδερφώσει.*

*Κι όλοι μαζί πρωτάκουνστο ν' αρχίσουνε τραγούδι
για λευτεριά και για δουλειά κι ανθρώπινη Ειρήνη.*

(Σπύρου Μελετζή)

ΔΕΝ ΤΟ ΘΑΡΡΟΥΣΑ ΕΛΥΜΠΕ
Δεν το θαρρούσα Έλυμπε το Μάη να
σκοτιδιάσεις
το Μάη να ρίξεις τη βροχή, το θεριστή
χαλάζι,
να βρέξει του Γιώργου τα άρματα, του
Γιώργου τα τσαπράζια.
Σε πέτρα πέτρα περπατεί, σε πέτρα, σε λιθάρι
να βρει μια πέτρα σταυρωτή να σταυρωθεί
να κάτσει,
ώσπον να βγάλει τη βλοϊά, μετά να
ξαβλοϊάσει.
(Δημοτικό)

Ο ΟΛΥΜΠΟΣ ΚΑΙ Ο ΚΙΣΑΒΟΣ

Ο Όλυμπος κι ο Κίσαβος, τα δυο βουνά μαλώνουν
το ποιο να ρίξει τη βροχή, το ποιο να ρίξει χιόνι.

Ο Κίσαβος ρίχνει βροχή κι ο Όλυμπος το χιόνι.

Γυρίζ' τότ' ο Όλυμπος και λέγει του Κισάβου:
«Μη με μαλώνεις, Κίσαβε, μπρε τουρκοπατημένε,
που σε πατάει η Κονταριά κι οι Λαρισινοί αγάδες.

Εγώ είμαι ο γερο-Όλυμπος στον κόσμο
ξακουσμένος,

έχω σαράντα δυο κορφές κι εξήντα δυο βρυσούλες
κάθε κορφή και φλάμπουρο, κάθε κλαδί και
κλέφτης.

Κι όταν το παίρνει η άνοιξη κι ανοίγουν τα
κλαδάκια,
γεμίζουν τα βουνά κλεφτιά και τα λαγκάδια
σκλάβονς

Έχω και τον χρυσόν αητό, το χρυσοπλούμισμένο»
(Απ' τη συλλογή Δημοτικών Τραγουδιών Ν.
Πολίτη) 50

ΑΝΕΒΗΚΑ ΣΤΟΝ ΟΛΥΜΠΟ

Ανέβηκα στον Όλυμπο κι αγνάντενα

τριγύρω

τριγύρω γύρω θάλασσα στη μέση πεδιάδα
κι από μεριά κλεφτόπουλα με το σπαθί στο
χέρι.

Να κάνω πίσω σκιάζομαι, να κάνω μπρος
φοβούμαι

και πίσω μαύρος γύρισα ψηλά στα
κορφοβούνια.

Βρίσκω μνημόρια κλέφτικα, παλιά,
χορταριασμένα

με πήρε το παράπονο κι αρχίνισα να κλαίω.

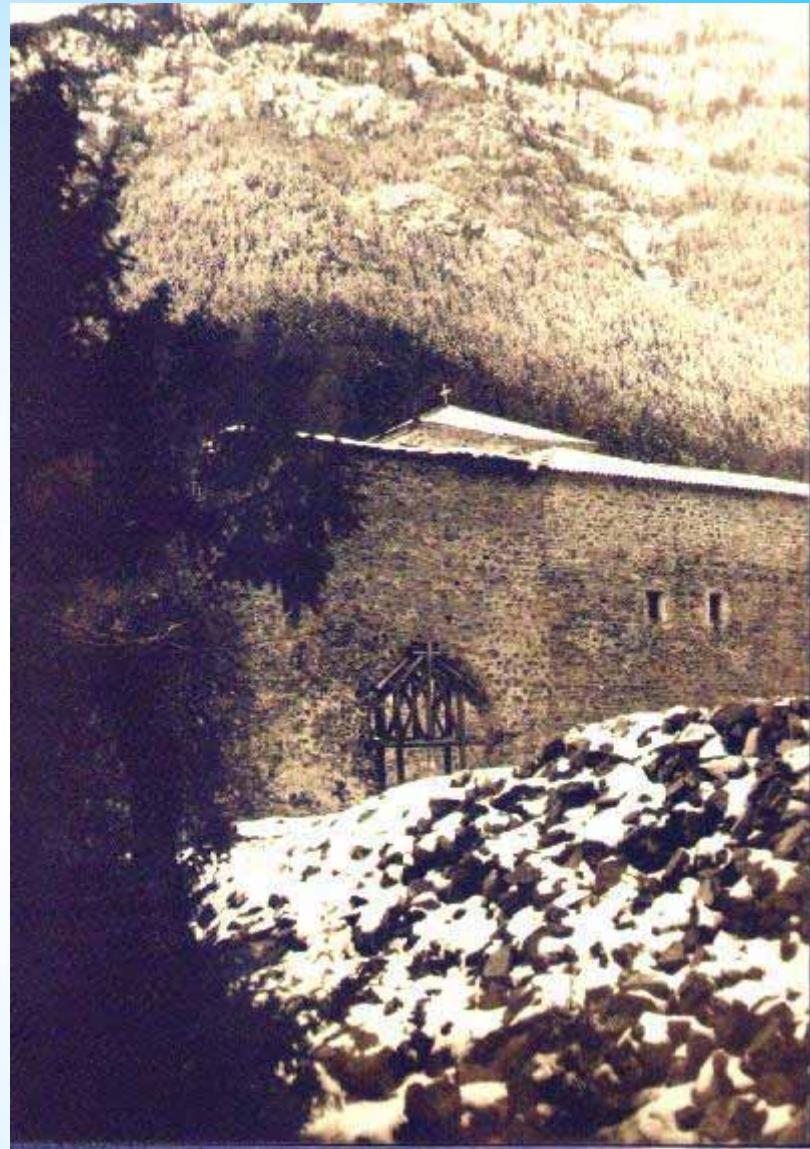
Δεν ήμουν νιος καμιά φορά, δεν ήμουν
παλικάρι

που περπατούσα στα βουνά, στον κάμπο
τριγυρνούσα;

Και τώρα ο δόλιος γέρασα, μ' ασπρίσαν τα
μαλλιά μου,

τα ποδαράκια με πονούν, τα γόνατα με
σφάζουν.

(Δημοτικό)

Παλαιά μονή Αγίου Διονυσίου
του εν Ολύμπῳ

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Πιστεύουμε ότι με την ολοκλήρωση του προγράμματός μας εκπληρώθηκαν οι στόχοι οι οποίοι είχαν τεθεί.

Τα παιδιά δούλεψαν ομαδικά, συνεργάστηκαν μεταξύ τους και έμαθαν πολλά πράγματα που έχουν σχέση με τον Όλυμπο.

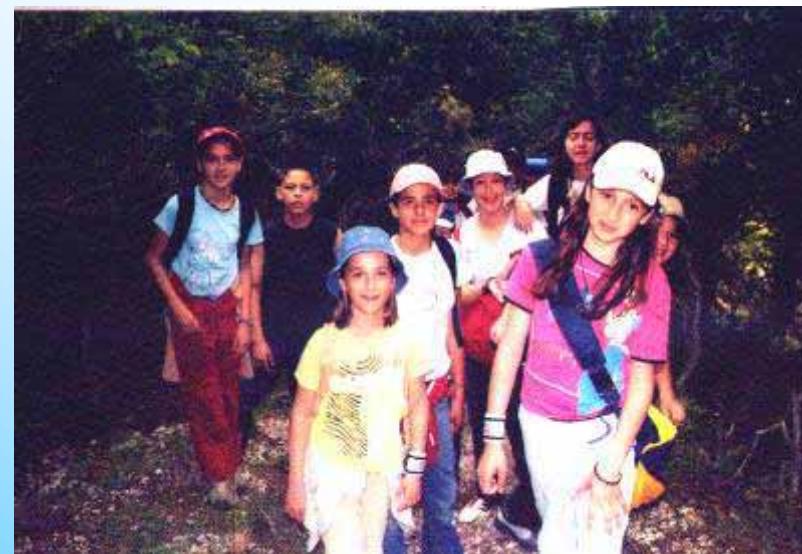
«Ανακάλυψαν τον Όλυμπο» και απέκτησαν μια οικολογική ευαισθησία.

Περιηγήθηκαν στο βουνό, συνειδητοποίησαν τους κινδύνους που το απειλούν, πρότειναν λύσεις, προβληματίστηκαν.

Το βασικότερο όμως είναι ότι τα παιδιά διασκέδασαν, δεν είδαν το πρόγραμμα σαν μία αγγαρεία που έπρεπε να γίνει, το χάρηκαν ειλικρινά.

Η μεγαλύτερη ικανοποίηση για έναν δάσκαλο είναι να βλέπει χαμογελαστά πρόσωπα, να βλέπει τους μαθητές του να είναι δημιουργικοί, ευαίσθητοι, να έχουν ενεργή συμμετοχή στην προστασία και στη βελτίωση του περιβάλλοντος.

Αυτός δεν είναι άραγε ο βασικός σκοπός της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης;

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ευχαριστούμε θερμά για τη βοήθεια που πρόσφεραν στην υλοποίηση του προγράμματός μας:

- Τον υπεύθυνο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ν. Πιερίας, κ. Οργανόπουλο Γιάννη.
- Τον Σχολικό Σύμβουλο της 1ης Εκπλήσιας Περιφέρειας κ. Καραϊσκο Νικόλαο
- Τον κ. Δημητριάδη Ιωάννη, υπεύθυνο Πολιτιστικών θεμάτων Π.Ε. Πιερίας.
- Τον Σ.Ε.Ο. Κατερίνης και ιδιαίτερα τον κ. Μαμούρη Βασιλή.
- Τον Ε.Ο.Σ. Κατερίνης και ιδιαίτερα τον πρόεδρο κ. Λαζαρίδη Ανέστη.
- Το Κ.Π.Ε. Νάουσας.
- Τον κ. Βάγια Κωνσταντίνο, εθελοντή πυροσβέστη του Δήμου Δίου.
- Τον κ. Νιάλλα Αθανάσιο, εκπαίδευτικό του 7^ο Δημοτικού Σχολείου Κατερίνης.
- Το Σύλλογο Διδασκόντων του σχολείου μας,
- Το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου μας.
- Το Δήμο Δίου.

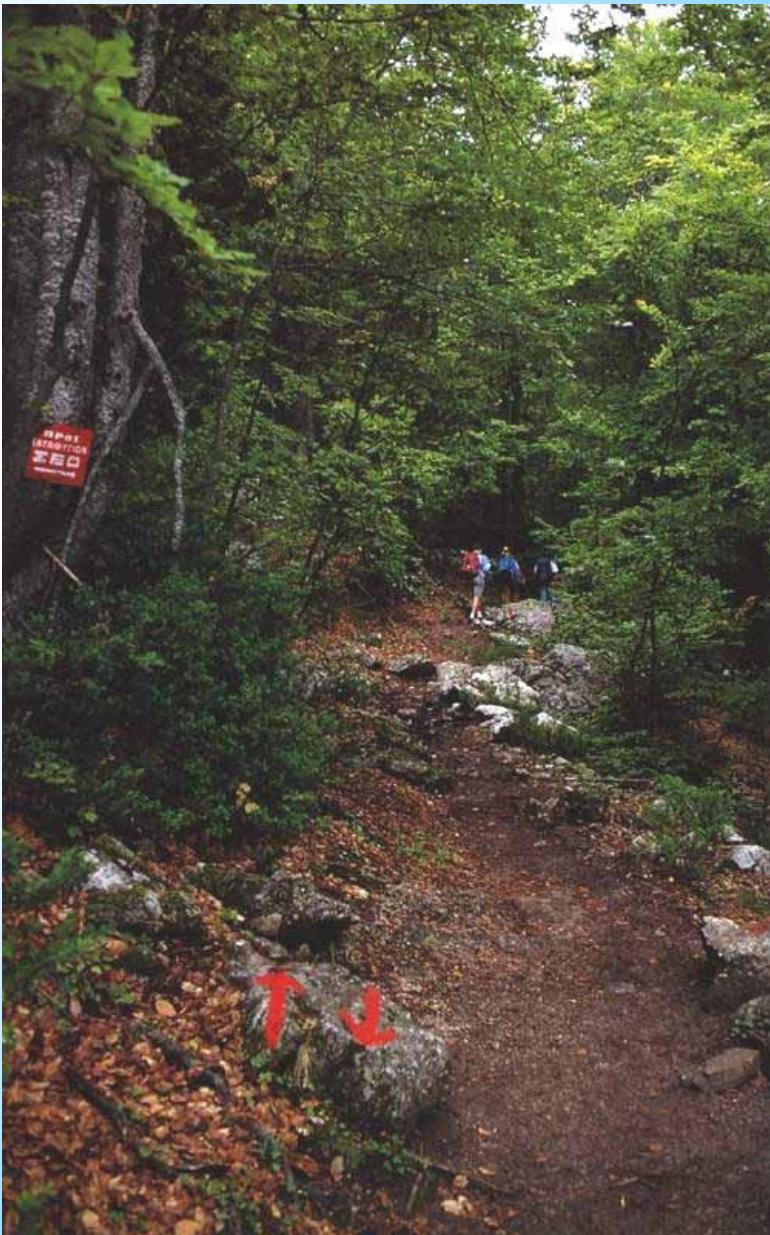
Οι υπέρθυνοι δάσκαλοι και οι μαθητές

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Όλυμπος Μύθος και φως (Αιμίλιος & Ανδρέας Μαρουσούλης)
- Όλυμπος, Ο Γνωστός Άγνωστος (Ιωάννης Μπεϊνάς)
- Όλυμπος (Πιερική Αναπτυξιακή)
- Εθνικός Δρυμός Ολύμπου (Διεύθυνση Δασών Πιερίας)
- Όλυμπος, Κείμενα και Εικόνες δύο αιώνων (Πιερική Αναπτυξιακή)
- Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ
- Όλυμπος, το βουνό (Δήμος Λιτοχώρου)

- CD ROM Πατριδογνωσία Πιερίας
- CD ROM Περπατώντας στον Ε4
- CD ROM Το δάσος Κ.Π.Ε. Καστοριάς
- www.pieria-tourism.gr

- § Βασίλης Ιθακήσιος, ο ζωγράφος του Ολύμπου
Αποστόλου Τσακούμη 1994
- § Περιβαλλοντική Εκπαίδευση – Φλογαϊτη Ε.
Ελληνικά Γράμματα – Αθήνα 1990
- § Αγριολούλουδα της Ελλάδας – Γ. ΣΦΗΚΑΣ
(Ευσταθιάδης 1980)
- § Το δάσος, ο άγνωστος ευεργέτης
Ελληνική Εταιρεία Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης

Περπατώντας στα μονοπάτια του Ολύμπου